

Patrycja Głogowska¹

Pod merytoryczną opieką dr Katarzyny Jędrzejczyk-Kuliniak

SYTUACJA LIBANU WOBEC KONFLIKTU ZBROJNEGO W SYRII

Streszczenie: *Stabilność polityczna Libanu jest mocno skorelowana z jego położeniem geopolitycznym, czyniąc go uzależnionym sytuacji w państwach sąsiednich Syrii i Izraelu. W artykule zostały przedstawione relacje pomiędzy rządami w Bejrucie i Damaszku, w kontekście toczącej się w Syrii wojny domowej. Historyczne uwarunkowane zależności tych krajów mają obecnie odzwierciedlenie w relacjach obu państw. W artykule zaprezentowano również wydarzenia związane z arabską wiosną oraz jej reperkusje, które spowodowały destabilizację Syrii, tworząc tym samym zagrożenie dla bezpieczeństwa Libanu.*

Słowa kluczowe: *Liban, Syria, geopolityka, wojna domowa, arabska wiosna*

WSTĘP

Syryjska Republika Arabska położona jest w centralnym obszarze Bliskiego Wschodu (przedstawionym na rysunku 1), co sprawia, że odgrywa ona istotną rolę w kształtowaniu sytuacji międzynarodowej w tym regionie.

Rys. 1. Bliski Wschód.

Źródło: <http://mapa-swiata.pl/> [dostęp z dnia 28. 01. 2017].

¹ Patrycja Głogowska – studentka I roku studiów stacjonarnych II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu.

Syria jako państwo około osiemnaście razy większe od sąsiadującego z nią Libanu ma duży wpływ na jego funkcjonowanie, w szczególności na jego gospodarkę i politykę. Zła kondycja państwa syryjskiego oddziałuje na pogarszanie się sytuacji wewnętrznej w Libanie. Oba kraje związane były ze sobą już od czasów starożytności². Epizod Wielkiej Syrii sprawił, że władza w Damaszku zawsze uważała obszar Libanu za swój protektorat. Imperialistyczne zapędy rodziny Asadów³ w dużej mierze uzależniły od siebie państwo libańskie. Wieloletnie stacjonowanie wojsk syryjskich w ramach interwencji w trakcie wojny domowej (1975-1990), które się przeciągnęło do 2005 r., miało bez wątpienia znaczny wpływ na politykę wewnętrzną Libanu, chociażby poprzez działającą organizację terrorystyczną Hezbollah. Spowodowało to, że państwo to stało się *de facto* dystryktem Damaszku. Podpisane porozumienia spowodowały wówczas efektywny rozwój obu państw na wielu płaszczyznach. Poprzez unię celną z 1999 r. rozwinął się handel, co korzystnie wpływało na ekonomię byłej Szwajcarii Bliskiego Wschodu⁴, jak nazywano Liban w okresie przed rozpoczęciem wojny domowej w tym kraju. Oba państwa przez wiele lat współpracowały ze sobą, jednak od 1975 r. ich relacje przybrały charakter uzależnienia mniejszego z państw od sąsiedniego hegemonu.

Bliski Wschód jest zróżnicowany pod względem religijnym, choć powszechnie kojarzony jest z islamem, to zamieszkiwany także przez chrześcijan oraz wyznawców judaizmu. Muzułmanie utożsamiają się z jego sannickim oraz szyickim odłamem, istnieją również wyznawcy odłamów takich jak alawizm. Widoczne są tu silne zależności pomiędzy poszczególnymi grupami religijnymi. Liban jest najbardziej liberalnym krajem arabskim, a jego system polityczny jest najbliższy zachodnim demokracjom. W tym kraju nie ma możliwości przejęcia wszystkich struktur państwa przez przedstawicieli jednego wyznania bądź grupy społecznej. System konfesyjny podzielił władzę równo pomiędzy chrześcijan i muzułmanów. Z kolei w Syrii, od 1963 r., władzę sprawuje partia-Baas, która złożona jest głównie z wyznawców alawizmu. Monopol na wszelkie dziedziny funkcjonowania państwa, a w szczególności podporządkowanie sobie wojska i aparatu przymusu, gwarantuje partii sprawującej władzę silną pozycję. W Libanie sytuacja wygląda odwrotnie. Podział władzy pomiędzy różne ugrupowania religijne nie daje wyłączności na władzę, co stanowić może istotną przyczynę niskiej odporności tego kraju na ingerencję zewnętrzną.

1. HISTORIA STOSUNKÓW LIBAŃSKO-SYRYJSKICH

Państwa położone na terytorium Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki (MENA) od wieków były przedmiotem rozgrywek pomiędzy światowymi mocarstwami, głównie ze względu na bogactwo w surowce naturalne oraz położenie wzdłuż drogi do Azji. Bliski

---

² Oba państwa znajdowały się w zasięgu imperium Aleksandra Wielkiego około IV w. p. n. e. Następnie ich terytorium zostało najechane przez ludy z Półwyspu Arabskiego z misją szerzenia religii proroka Mahometa. Obszar krajów znalazł się pod władaniem kalifatu Umajjadów, kolejno pod władaniem imperium osmańskiego i przed uzyskaniem niepodległości były koloniami Francji. Szerzej na ten temat *From Antiquity to French Mandate*, <https://chronicle.fanack.com/lebanon/history-past-to-present/from-phenicians-to-french-mandate/> [dostęp z dnia 23.11.2016].

³ Asadowie- rodzina, która sprawuje władzę w Syrii od 1970 r. Obecny prezydent Baszar al-Asad przejął władzę po swoim ojcu Hafizie al-Asadzie w 2000 r. Krewni wraz z głową państwa i jego najbliższym otoczeniem należą do jednej grupy wyznaniowej – alawitów. Wszyscy zajmują najwyższe stanowiska państwowe, wykluczając inne wyznania z możliwości przejęcia władzy. Jest to wynikiem obawy o swoją przyszłość, gdyż alawici to jedynie 10-12% ludności syryjskiej, gdy sunnici stanowią około 74%.

⁴ Szwajcarią Bliskiego Wschodu nazywano Liban w okresie jego największego rozwoju i silnej pozycji w regionie. Poprzez swoje położenie, przy Morzu Śródziemnym, Liban stał się państwem handlowym, a największe miasta stały się ośrodkami kupieckimi, czerpiąc z tego ogromne zyski. Jednak wojna domowa w tym kraju zahamowała jego dalszy rozwój.

Wschód jest również istotnym regionem ze względu na rywalizację mocarstw o dominację w regionie i na świecie. Jednak zapędy imperialistyczne nie są cechą wyłącznie mocarstw światowych. Również kluczowi gracze regionalni dążą do rozszerzania swoich wpływów oraz terytorium na kraje ościenne. Historia stosunków syryjsko-libańskich jest bardzo długa. Oba państwa ze względu na swoje strategiczne położenie stały się powodem najazdów obcych plemion i walki o wpływy na ich obszarze. Po upadku Imperium Osmańskiego, Bliski Wschód został rozdzielony kolonialnym mocarstwom oraz całkowicie im podporządkowany. Kiedy zapędy imperialistyczne dwóch głównych kolonizatorów – Wielkiej Brytanii oraz Francji zaczęły się krzyżować, należało ustalić formalną granicę wpływów obu państw. 16 maja 1916 r. sporządzono umowę o losach i porządkach politycznych na Bliskim Wschodzie i nazwano ją umową Sykesa-Picota (od nazwisk jej autorów – Brytyjczyka Mark Sykesa i Francuza François Georges-Picota). Porozumienie to ustanowiło obszar wpływów obu państw. Linia przebiegała od śródziemnomorskiego portu Akka w północnej Palestynie do Kirkutu w północnym Iraku. Tereny na północy Libanu zostały przydzielone Francji, a południowe: Palestyna, Transjordania i Irak – Wielkiej Brytanii. Syria została podzielona na pół, część środkowa przypadła Brytyjczykom a wybrzeże Francuzom⁵. 24 kwietnia 1920 r. w San Remo odbyła się konferencja mająca na celu przypiecztowanie postanowienia zawartego w umowie Sykesa-Picota. Oficjalnie, po jej zakończeniu terytorium Syrii oraz Libanu stało się francuskim terytorium mandatowym. Uczestnicy konferencji w celu poparcia swoich wpływów powoływali się na artykuł 22 Paktu Ligi Narodów – ówczesnej światowej organizacji, której celem było zapewnienie pokoju na świecie. Wymieniony powyżej artykuł stanowił o tym, że:

Następujące zasady stosują się do kolonii i do terytoriów, które na skutek wojny przestały podlegać zwierzchnictwu państw dotychczas nimi rządzących, a które są zamieszkałe przez ludy jeszcze niezdolne do samodzielnego rządzenia się w szczególnie trudnych warunkach nowoczesnego świata. Zapewnienie dobrobytu i rozwoju tym ludom stanowi święte posłannictwo cywilizacji i dlatego godzi się włączyć do niniejszego Paktu rękomię spełnienia tego posłannictwa.

Najlepszym sposobem urzeczywistnienia w praktyce tej zasady jest powierzenie opieki nad tymi ludami narodom rozwiniętym, które ze względu na swe zasoby, doświadczenie lub położenie geograficzne mogą najskuteczniej wziąć na siebie taką odpowiedzialność i zechcą ją przyjąć; narody te sprawowałyby opiekę w charakterze mandatariuszy Ligi i w jej imieniu⁶.

Postanowienia Ligi Narodów usprawiedliwiały działalność mocarstw na terytorium innych państw, umożliwiając im rozszerzanie swoich wpływów. Postanowienia zawarte w 14 punktach Wilsona miały zapobiec kolejnemu globalnemu konfliktowi i określiły działania po I wojnie światowej. Jednak ich treść i prawa państw do samostanowienia odnosiły się jedynie do Europy, jednocześnie traktując terytoria poza nią jako obszary mniej istotne.

Historia obu analizowanych państw pod mandatem francuskim przebiegała w bardzo zbliżony sposób. Zarówno Liban jak i Syria walczyły o odzyskanie niepodległości i wycofanie wpływów kolonizatora ze swojego kraju. 13 listopada 1936 r. Francja podpisała z Libanem umowę zapewniającą państwo Cedrów⁷ o zniesieniu mandatu i pomocy w uzyskaniu pełnej niepodległości, jednak porozumienie sankcjonowało utrzymanie dalszego oddziaływania Francji. Oba państwa miały zostać

⁵ *From Antiquity to French Mandate*, <https://chronicle.fanack.com/lebanon/history-past-to-present/from-phoenicians-to-french-mandate/#Ottoman>, *Op. cit.*

⁶ Pakt Ligi Narodów z dnia 28 czerwca 1919 r. (Dz. U. z 1920 r. nr 35 poz. 200).

⁷ Inna nazwa państwa libańskiego, związane z licznym występowaniem Cedrów w kraju.

połączone sojuszem wojskowym, z możliwością utrzymania francuskich sił zbrojnych na terytorium Libanu. Francja chciała również zagwarantować sobie prowadzenie polityki zagranicznej oraz posiadanie realnego wpływu na sytuację wewnętrzną, tłumacząc to obowiązkiem opieki nad własnymi obywatelami. 9 września 1936 r. utworzony został podobny układ pomiędzy Francją a Syrią. Oba traktaty nie zostały jednak ratyfikowane przez rząd w Paryżu. Taką decyzję Francuzów spowodowały dwa czynniki. Przede wszystkim był to sukces Libańczyków, którzy zaczęli protestować przeciwko władzy kolonizatorów, a ich chęć utworzenia niepodległego państwa spowodowała obawę kolonizatora o utratę swoich wpływów. Skutkiem tego, do 1941 r. trwał niezmienny stan stagnacji pomiędzy oboma krajami. 27 września Charles de Gaulle mianował generała Georges'a Alberta Catroux delegatem generalnym w Lewancie. Ogłosił również niepodległość Syrii, a 26 listopada tego samego roku Libanu⁸. Jednak stosunki pomiędzy państwami Lewantu a Francją były nadal bardzo bliskie. Dopiero za zgodą kolonizatora, dwa lata później zezwolono na przeprowadzenie wolnych wyborów parlamentarnych, które miały być ostatnim krokiem do uzyskania pełnej niezależności. 10, 11 i 26 lipca tego samego roku przeprowadzono w Syrii wybory. Zwycięzcą okazał się Blok Narodowy, a w wyborach prezydenckich, 17 sierpnia zwyciężył Shukri al-Quwwatli. W Libanie wybory odbyły się 29 sierpnia 1943 r. i zwycięskim ugrupowaniem okazał się Blok, którego lider Bishara al-Khuri 21 września został prezydentem⁹.

Liban poprzez swoje położenie od wieków był strategicznym miejscem dla interwencji obcych państw. Państwo znajduje się w centrum Bliskiego Wschodu, będąc dogodnym miejscem do interwencji w innych krajach. Dodatkowym atutem jest bliskość morza, co ułatwia transport do wybranego kraju. Atrakcyjne usytuowanie stało się również korzystne dla rozwoju samego państwa. Bliskość Morza Śródziemnego miała znaczący wpływ na gospodarkę Libanu. Bejrut w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości stał się regionalnym centrum finansowym i handlowym. Z kolei lata 60. XX w. przyniosły rozwój sektora turystycznego i bankowego, co spowodowało wzrost poziomu życia mieszkańców¹⁰. Jednak dobre położenie nie wystarczyło, aby kraj rozkwitał gospodarczo. Aspiracje władców Syrii oraz zażyłość historyczna obu państw, chociażby ze względu na dawną Wielką Syrię i zarządzanie terytorium przez rząd w Damaszku, spowodowały dążenie reżimu Asadów do kontynuacji i zawładnięcia obszaru libańskiego. Plany wchłonięcia byłej Szwajcarii Bliskiego Wschodu przyczyniły się do permanentnego wpływu przywódców Syrii na politykę Libanu. 13 kwietnia 1975 r. w Libanie rozpoczęła się długoletnia wojna domowa. Skutkiem piętnastoletniego konfliktu była ogromna liczba ofiar, przede wszystkim cywilnych, a także, polityczne uwikłanie się w wojnę z Izraelem i uzależnienie się od Syrii. Przyczyną wojny były spory wewnętrzne, które przybrały formę konfliktów religijnych i sprzeciwu wobec postanowień Paktu Narodowego. Rozwój Hezbollahu na jego terytorium, który w swoim statucie, za podstawowy cel obrał zniszczenie państwa izraelskiego, stworzył problem dla całego kraju¹¹. Wewnętrzna destabilizacja Libanu, konflikty międzyreligijne oraz obecność na jego terytorium Hezbollahu atakującego Izrael spowodowały

⁸ J. Pietrzak, *Dyplomacja polska wobec sprawy niepodległości Syrii i Libanu w latach II wojny światowej*, „Dzieje Najnowsze”, Rocznik XXXVI-2004, s. 121.

⁹ Cyt. za A. Hourani, *Syria and Lebanon. A Political Essay*, London-New York-Toronto 1946, S. Longrigg, *Syria and Lebanon under French Mandate*, London-New York-Toronto 1958, [w:] J. Pietrzak, *op. cit.*

¹⁰ K. Czajkowska, A. Diawol-Sitko, *Systemy polityczne wybranych państw Bliskiego Wschodu*, Warszawa 2012, s. 156.

¹¹ Jest to ugrupowanie polityczno-militarne założone w 1982 r. przez wysłanych do Libanu członków Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej, z duchownym przywódcą- Muhammadem Husajnem Fadl Allahem, popierane przez rząd syryjski i irański. Jest finansowane oraz zaopatrywane w broń przez sojuszników oraz zorganizowało sobie zaplecze do ataków na Izrael z obszaru południowego Libanu.

przeprowadzanie akcji odwetowych przez wojska izraelskie. Przykładem tego była operacja z 1968 r., kiedy izraelscy komandosi zniszczyli 13 samolotów libańskich za uderzenie fedainów w Atenach¹². Akcja odwetowa odbyła się na lotnisku w Bejrucie, gdy żołnierze izraelscy zablokowali drogi prowadzące do portu i wysadzili libańskie statki powietrzne. Wojna domowa spowodowała ogromne spustoszenia w państwie. Ówczesny prezydent Libanu Sulejman Farandżija poprosił o pomoc w rozwiązaniu konfliktu Ligę Państw Arabskich, co skutkowało wysłaniem wojsk syryjskich. Syria wykorzystwała rolę rozjemcy wzmacniając swoją pozycję i rozpoczęła okupację ziem sąsiada¹³. W 1983 r. zawarto porozumienie pomiędzy rządami w Bejrucie i Tel-Awiiwie. Traktat decydował o wycofaniu wojsk izraelskich z Libanu¹⁴, jednak pod warunkiem opuszczenia terytorium przez wojska syryjskie. W marcu 1984 r. Syria zerwała porozumienie i nie zgodziła się na wycofanie swoich oddziałów z okupowanego obszaru¹⁵. Wpływy syryjskie na sprawy wewnętrzne Libanu rozpatrywać można na wielu przykładach. W 1984 r. doszło do serii porwań obcokrajowców przez członków Hezbollahu. W czasie jednego z nich, prezydent Hafiz al-Asad był jednym z rozjemców pomiędzy stronami, a jego wpływy na każdą ze stron spowodowały uwolnienie uwięzionych bez żadnych konsekwencji¹⁶. Władza syryjska również miała wpływ na poczynania rządu libańskiego. Za namową prezydenta Syrii w 1987 r. Liban wypowiedział porozumienie zawarte w Kairze z Organizacją Wyzwolenia Palestyny z 1969 r., które zezwalało jej na pobyt na terytorium państwa Cedrów. Inną rolą Syrii dotyczącą wewnętrznych spraw Libanu była jej funkcja nadzorcza w zakresie implementacji porozumień zawartych w At-Taif, które oficjalnie zakończyły wojnę domową. 22 maja 1991 r. podpisany został pomiędzy Syryjską Republiką Arabską a Republiką Libańską traktat o Braterstwie, Współpracy i Koordynacji. Porozumienie zapewniało koordynację działań pomiędzy państwami na szczeblu politycznym, ekonomicznym, kulturalnym, naukowym oraz w innych dziedzinach¹⁷.

Na podstawie tego traktatu wojska syryjskie zadomowiły się na terytorium Libanu i pozostały w państwie ościennym do 2005 r., czyli momentu wybuchu cedrowej rewolucji skierowanej przeciwko nadmiernemu angażowaniu się Syrii w sprawy wewnętrzne Libanu. 14 lutego 2005 r. w wyniku wybuchu bomby w Bejrucie zginął premier Libanu, główny antysyryjski polityk, Rafik Hariri. O dokonanie tego morderstwa oskarżono Syrię, a na ulicach rozpoczęły się demonstracje przeciwko sąsiadowi. Dopiero po wydaniu przez ONZ rezolucji w sprawie wycofania wojsk syryjskich z terytorium Libanu, 26 kwietnia 2005 r. prezydent Baszar al-Asad odwołał swoje siły zbrojne. Joseph Samaha, główny libański komentator polityczny wydarzenia z 2005 r. podsumował takimi słowami: *„Każdy jest szczęśliwy i każdy przygnieciony ciężarem. Syryjczycy odeszli, ale ich agenci są tu ciągle obecni. (...)”*¹⁸. Stosunki obu państw polepszyły się dopiero w 2009 r., kiedy nawiązano relacje dyplomatyczne i wymieniono ambasadorów.

¹² D. Madeyska, *Historia współczesna świata arabskiego*, Warszawa 2008, s. 69.

¹³ K. Czajkowska, A. Diawol-Sitko, *op. cit.*, s. 156-157.

¹⁴ Wojska izraelskie stacjonowały w Libanie od 1982 r., gdy popierany przez nich prezydent-elekt zginął w wyniku podłożonej bomby.

¹⁵ D. Madeyska, *Op. cit.*, s. 58.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Treaty for Brotherhood, Cooperation and Coordination between the Syrian Arab Republic and the Republic of Lebanon, 22 maj 1991 r.

¹⁸ Y. Rakha, *Bejrut jest gdzieś tam*, Słupsk 2012, s. 99.

2. ARABSKA WIOSNA

Wydarzenia w państwach Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, które rozpoczęły się w 2010 r. zaskoczyły swym rozmiarem i konsekwencjami wielu ekspertów jak i samych uczestników wystąpień. Aleksandra Dzisiów-Szuszczykiewicz wyodrębniła trzy grupy, dzieląc państwa pod względem reakcji reżimów na wystąpienia ludności:

- ustąpienie reżimu pod presją społeczeństwa: Egipt, Tunezja;
- przeprowadzenie reform, zaspokajając żądania demonstrujących: Maroko, Arabia Saudyjska, Liban;
- użycie siły w kierunku do protestujących: Libia, Syria¹⁹.

Wielu ekspertów zajmujących się problematyką obszaru Bliskiego Wschodu wyróżnia trzy główne przyczyny wystąpień społeczeństw z 2011 r. Czynniki ekonomiczne, społeczne i polityczne odegrały niebagatelną rolę w życiu przeciętnego mieszkańca państw omawianego regionu. Na ekonomiczne uwarunkowania, które można było zaobserwować w każdym kraju, miał wpływ wysoki wskaźnik bezrobocia, niskie dochody oraz powszechnie panująca korupcja. Natomiast problemy społeczno-polityczne dotyczyły przede wszystkim zwiększenia swobód politycznych, zniesienia cenzury oraz umożliwienia działalności partiom politycznym²⁰. Arabska wiosna to przede wszystkim protest młodych ludzi przeciwko braku perspektyw na lepsze życie. Młodzież po studiach nie mogąca znaleźć pracy, bez środków do życia a co z tym związane bez możliwości założenia rodziny była sfrustrowana. Dodatkowym czynnikiem było otworzenie się państw arabskich na świat zachodni. Dzięki mediom, do których dostęp miała coraz większa liczba osób, młodzi ludzie mogli skonfrontować swoją jakość życia z rówieśnikami w innych częściach świata. Społeczeństwa państw bliskowschodnich są młode, widoczna jest presja demograficzna. W Libanie jest to największa grupa społeczna. W wieku 25-54 lat jest około 44,44% populacji, a w Syrii w tym samym wieku 39,03% (dane z 2016 r.). Z kolei bezrobocie osób w tym przedziale wiekowym w Libanie wynosi 22,1% (2007 r.), a w Syrii 35,8% (2011 r.)²¹. Samospalenie się Tunezyjczyka Mohameda Bouaziza 17 grudnia 2010 r. w Sidi Bouzid rozpoczęło falę demonstracji w świecie arabskim nazwanych arabską wiosną, która dotarła również do państw Lewantu.

Liban jest uważany za jedno z najbardziej liberalnych państw arabskich. Porozumienie z Taif kończące wojnę domową, podzieliło stanowiska w państwie według klucza wyznaniowego mając zabezpieczyć państwo przed ponownym konfliktem. Takie rozdzielanie władzy zapobiega również uzyskaniu monopolu na sprawowanie władzy przez jedno wyznanie, tak jak jest to jest w przypadku Syrii. Liban znajduje się w drugiej kategorii podziału arabskiej wiosny zaproponowanego przez Aleksandrę Dzisiów-Szuszczykiewicz ze względu na reakcję reżimu. Władze odniosły się do żądań społeczeństwa i zdecydowały o reformach. Daniel Meier wskazał trzy główne przyczyny problemów Libanu. Po pierwsze, mocny wpływ zagraniczny aktorów na wewnętrzne sprawy Libanu. Tocząca się wojna z Izraelem, którą w imieniu szyitów prowadzi Hezbollah z terytorium analizowanego państwa, która od początku istnienia państwa żydowskiego negatywnie wpływa na bezpieczeństwo kraju. Meier konsekwencje wystąpień społeczeństwa w okresie trwania wiosny arabskiej w Libanie nazywa politycznym odkurzaczem. Nawiązuje to do obalenia rządu Saada Haririego w 2011 r.

¹⁹ A. Dzisiów-Szuszczykiewicz, „Arabska wiosna”-przyczyny, przebieg i prognozy, „Biuletyn BBN”, numer II-2011, s. 48.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Central Intelligence Agency, The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html> [dostęp z dnia 27. 11. 2016].

Drugi czynnik związany jest z wpływem Syrii na Liban. Okres arabskiej wiosny jak również czas po niej, wskazuje jak duży wpływ na sytuację Państwa Cedrów mają realia aktualnie panujące w kraju Baszara al-Asada. Arabska wiosna która stała się początkiem wojny domowej w sąsiedniej Syrii ma ogromny wpływ i niesie również konsekwencje dla Libanu. Trzeci czynnik, na który wskazuje Meier ma podłoże religijne²². Po śmierci proroka Mahometa nastąpił pierwszy podział w islamie na sunnitów i szyitów. Rozdział ten trwa do chwili obecnej i jest przyczyną wielu konfrontacji w szczególności na Bliskim Wschodzie.

Data, która jest uznawana za początek arabskiej wiosny w Libanie to 13 stycznia 2011 r. W tym dniu kilku ministrów z rządu, zrezygnowało ze swoich stanowisk, wyrażając tym samym sprzeciw wobec formułującego się Specjalnego Trybunału dla Libanu, który miał osądzić sprawców zamachu na premiera Haririego w 2005 r. Głównymi podejrzanymi byli członkowie Hezbollahu. Ugrupowanie to miało zostać oskarżone za przeprowadzony wówczas atak. Swoją rezygnację złożyli ministrowie rządu Koalicji 8 marca, powiązanej z Hezbollahem. Ich działanie miało sparaliżować ogłoszenie werdyktu oraz niedopuszczenie do oskarżenia członków organizacji. Wydarzenia związane z arabską wiosną doprowadziły do zmian w rządzie i kilku reform wyprzedzających, które miały powstrzymać rozlanie się demonstracji na cały kraj. Jednak sytuacja w państwie ościennym Syrii oscylując w kierunku wojny domowej doprowadziła w Libanie do większego kryzysu i niebezpieczeństwa wciągnięcia państwa w konflikt.

W Syrii arabska wiosna potoczyła się całkowicie inaczej niż w sąsiadującym Libanie. Demonstracje w państwie Baszara al-Asada rozpoczęły się później niż w innych krajach. Protesty ludności były sprzeciwem przede wszystkim wobec wszech panującej korupcji, tortur, stanowi wyjątkowemu, braku perspektyw na przyszłość dla młodych ludzi. Istotną przyczyną wystąpień są również są podziały religijne w Syrii. Państwo rządzone od dziesięcioleci przez jeden z odłamów szyizmu, alawizm, wywołuje sprzeciw innych grup wyznaniowych. Alawici stanowili w okresie wybuchy rewolucji około 12% całego społeczeństwa, a ich przedstawiciele zajmowali najważniejsze stanowiska w państwie. Początek arabskiej wiosny jest datowany na 26 stycznia 2011 r., kiedy miały miejsce pierwsze protesty ludności oraz podobnego czynu jak w Tunezji, a mianowicie do samospalenia Hasana Ali Akleha w mieście Al-Hasaka. Czyn Syryjczyka miał być również początkiem zmian i wezwaniem rodaków do protestów w całym państwie w nadziei na obalenie prezydenta. 15 marca 2011 r. doszło do demonstracji w całym kraju, a na ulice wyszło tysiące obywateli. Bezpośrednią przyczyną było zablokowanie przez władze dostępu do witryn internetowych takich jak Facebook czy YouTube. Wystąpienia spowodowały starcia z policją na terytorium całego kraju. Przełomowym dniem był 25 kwietnia, kiedy władza zdecydowała o wysłaniu wojska przeciwko własnym obywatelom. Czołgi i porozstawiani na dachach snajperzy mieli zakończyć protesty. Prezydent Asad uważał, że zbrojne tłumienie demonstracji pozwoli na szybkie rozwiązanie problemu i powrót do stanu początkowego. Był to jednak początek krwawej wojny, destabilizującej cały region i skutkującej masowymi migracjami, aktywnością bojówek, partyzantek o różnych proveniencjach politycznych oraz obecnością tak zwanego Państwa Islamskiego (ISIS). 29 lipca została utworzona Wolna Armia Syrii (WAS). Jej prekursorami byli dawni oficerowie armii syryjskiej, którzy zdezerterowali po ataku sił zbrojnych na cywili. Do zadań WAS oprócz prowadzenia zbrojnych akcji należało przede wszystkim uświadamianie żołnierzy o sytuacji oraz nawoływanie ich do dezercji. Do grudnia 2011 r. Wolna Armia Syrii liczyła około 25 tysięcy członków.

---

²² D. Meier, *The Effects of Arab Spring and Syrian Uprising on Lebanon*, Centre for Lebanese Studies Visiting Fellow- St. Anthony's College University of Oxford, 2013.

Arabska wiosna w Syrii, która rozpoczęła się w 2011 r. nie zakończyła się niczym zwycięstwem a przerodziła w wojnę domową. Ci, którzy demonstrowali w celu polepszenia swojego bytu stracili najwięcej. Władza w Damaszku nie kontroluje całego terytorium państwa. Na obszarze Syrii działają aktorzy na trzech szczeblach. Na stopniu państwowym można wyróżnić cztery fronty działań: opozycję, rząd Baszara al-Asada, Kurdów oraz samozwańcze Państwo Islamskie. Na poziomie regionalnym można wyróżnić przede wszystkim rywalizację pomiędzy Arabią Saudyjską, Iranem i Turcją. Natomiast na poziomie światowym między Federacją Rosyjską a Stanami Zjednoczonymi. Wszystkie te podmioty prowadzą na terytorium syryjskim tak zwaną *proxy war* z zamiarem realizacji własnych interesów i spełnienia swoich dążeń imperialistycznych.

Największymi przegranymi tego co rozgrywa się w Syrii jest ludność cywilna, która w większości przypadków ginie lub zmuszona jest opuszczać swoje miejsca zamieszkania. Innym podmiotem, które również traci na sytuacji w państwie Baszara al-Asada jest Liban. Państwo ościenne, niepodległe i samodzielne, ale bardzo dotkliwie odczuwające sytuację, która rozgrywa się w Syrii.

3. OBECNA SYTUACJA

Liban jest relatywnie małym państwem leżącym na obszarze Bliskiego Wschodu. Na północy i wschodzie graniczy z Syrią, na południu z Izraelem, a jego lewa strona sąsiaduje z Morzem Śródziemnym. Powierzchnia tego państwa wynosi 10 400 km², a w tym 170 km² zajmują zbiorniki wodne. W 2014 r. liczba ludności wynosiła 4,5 miliona osób, co w konsekwencji daje około 444 osoby na 1 metr kwadratowy (w Polsce na metr kwadratowy przypada około 125 osób). Większości państw arabskich cechuje się tym, że największą grupę społeczną stanowią osoby w wieku 20-59 lat, więc jest to społeczeństwo młode i zdolne do pracy. Jednak w państwach arabskich panuje wysoki wskaźnik bezrobocia, co wywołało problemy z dostępem do pracy dla ludzi, jeszcze przed kryzysem uchodźczym. W momencie przyjęcia tak wielu emigrantów indeks ten wzrasta, generując dodatkowe problemy.

Dzięki swojemu położeniu oraz strukturze religijnej i etnicznej, Liban jest głównym kierunkiem pierwszej migracji z ogarniętej wojną domową Syrii. Podobna struktura społeczna i wyznaniowa sprawia, że migranci uciekają do swoich pobratymców w kraju sąsiednim. Jednak wielkość państwa libańskiego nie jest przygotowana na taki gwałtowny przyrost ludności. Liban jest państwem, którego większość obywateli mieszka poza granicami kraju. Bardzo trudno określić ilość osób zamieszkujących Liban, gdyż na jego terytorium znajduje się wielu nielegalnych imigrantów. W 2015 r. obszar omawianego państwa zamieszkiwało 4,1 miliona Libańczyków. Jednocześnie obywatele tego kraju w Brazylii przebywa 7 milionów, w USA 3 miliony a szacunkowo około 5 milionów zamieszkuje inne części globu²³.

Liban jest złożony z 6 muhafazów. Najbardziej narażone na fale migracji są Beqaa oraz Nabatieh. Liczba ludności w poszczególnych muhafazach przedstawia się następująco²⁴:

- Mount Lebanon – 40% społeczeństwa, 1 501 570 obywateli;
- North Lebanon – 20,5% społeczeństwa, 768 709 obywateli;
- Beqaa – 12,5% społeczeństwa, 471 209 obywateli;

²³ *10 Interesting facts about Lebanon*, <http://beingarab.com/10-interesting-facts-about-lebanon/> [dostęp z dnia 23. 11. 2016].

²⁴ *Population of Lebanon* <https://chronicle.fanack.com/lebanon/population/> [dostęp z dnia 29. 11. 2016].

- South Lebanon - 10,7% społeczeństwa, 401 197 obywateli;
- Beirut – 0,4% społeczeństwa, 390 503 obywateli;
- Nabatieh – 5,9% społeczeństwa, 221 486 obywateli.

Rozmieszczenie ludności w poszczególnych muhafazach, a bardziej precyzyjnie w poszczególnych dystryktach mieszczących się w nich, jest warunkiem do przyznawanych pieniędzy przez władze centralne dla rejonu. W centrum Beqaa znajduje się miejscowość Qub Elias. Jej populacja wynosi 47 000 obywateli libańskich. Obecnie na jej terytorium przybywa również około 33 000 Syryjczyków. Niezależny Miejski Fundusz (Independent Municipal Fund) przyznał dla Qub Elias 900 milionów funtów libańskich, czyli około 600 000 dolarów na potrzeby ludności. Jednak te pieniądze miały wystarczyć dla 47 tysięcy obywateli a nie 80 tysięcy. Władze zdecydowały o „zamknięciu” się na przyjmowanie większej liczby uchodźców syryjskich, ze względu na brak możliwości i funduszy na pomoc adekwatnej ilości osób²⁵. Obecnie najwięcej uchodźców żyje w rejonie Beqaa – 35%, w Bejrucie i Mount Lebanon – 29%, w północnym Libanie – 24%, w południowym – 12%²⁶.

Liban jest sygnatariuszem Deklaracji Praw Człowieka w Islamie z dnia 10 kwietnia 1951 r. Przyjął również dwa protokoły: Protokół dodatkowy I ochrona ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych oraz Protokół dodatkowy II ochrona ofiar nie międzynarodowych konfliktów zbrojnych z 23 lipca 1997 r. Również 14 maja 1991 r. Liban przyjął Konwencję Praw Dzieci. Jednak nie jest częścią żadnej konwencji o uchodźcach czy migrantach pracujących²⁷ a konflikt w Syrii spowodował ogromny kryzys uchodźczy który wymaga również rozwiązania w myśl regulacji prawnomiędzynarodowych. W Libanie, według Biura Wysokiego Komisarza do spraw Uchodźców, szacuje się, iż znajduje się tam około 1 miliona uchodźców, co stanowi około 25% populacji. Tempo przekraczania przez Syryjczyków granicy libańskiej jest ogromne. W styczniu 2013 r. zarejestrowanych było 130 000 osób, a w marcu 2014 r. już 900 000²⁸. Taki duży napływ ludności powoduje destabilizację państwa. Zmiana struktury religijnej może mieć katastrofalne skutki dla panującego systemu konfesyjnego. Populacja, która wzrosła od roku 2007 z 3 759 100 obywateli do 6 237 738, dane z lipca 2016 r, niesie ze sobą problemy w każdej z dziedzin funkcjonowania państwa. Zaczynając od problemów z panującym systemem politycznym, przez zmiany strukturalne, do ekonomicznych, utrudnionego dostępu do szkolnictwa, złej opieki zdrowotnej, po przestępczość wynikającą ze skrajnego ubóstwa ludności cywilnej.

Gospodarka Libanu jest wolnorynkowa i charakteryzuje się polityką nieinterwencji. Władze Libanu zezwalają na zagraniczne inwestycje nie interweniując w większości przypadków w takie interesy. Gospodarka libańska składa się z trzech sektorów: rolnictwo (5,7%), przemysł (25%) oraz usługi (69,4%), to dane z 2016 roku²⁹. Najsilniejszy jest sektor usług w szczególności, bankowy i turystyczny. Wojna domowa w latach 1975-1990, spowodowała załamanie się dobrze prosperującej gospodarki, jednocześnie prawie połowa zagranicznych inwestorów zamknęła swoje interesy w tym państwie. Konflikt w Syrii i problem uchodźczy również nie sprzyja odbudowie

²⁵ The Lebanese Center for Policy Studies, *The Repercussions of the Syrian Refugee Crisis on Lebanon: The Challenges of Providing Services and Creating Jobs*, January 2016, Roundtable report series, s. 9.

²⁶ *Wśród uchodźców syryjskich w Libanie*, <http://www.caritas.pl/wsrod-uchodzcow-syryjskich-w-libanie/> [dostęp z dnia 29. 11. 2016].

²⁷ *Human Rights of Lebanon*, <https://chronicle.fanack.com/lebanon/human-rights/> [dostęp z dnia 29. 11. 2016].

²⁸ *Lebanon and the war in Syria*, <https://chronicle.fanack.com/lebanon/history-past-to-present/lebanon-and-the-war-in-syria/> [dostęp z dnia 29. 11. 2016].

²⁹ Central Intelligence Agency, *The World Factbook*, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html> [dostęp z dnia 30. 01. 2017].

gospodarczej kraju. Wielu migrantów przebywających na jego terytorium jest bezrobotnych tworząc potężną grupę osób, którymi państwo musi się zająć i utrzymać. Wskaźnik Produktu Krajowego Brutto zmalał przez ostatnie 3 lata. W 2013 r. wynosił 2,5%, w 2014 2% a w roku 2015 1%. W przypadku rolnictwa to przede wszystkim produkcja: cytrusów, winogron, pomidorów, jabłek, oliwek oraz warzyw. Z kolei przemysł to: sektor bankowy, turystyka, produkcja win, biżuterii, cementu. Wojna domowa w Syrii uderzyła w libański import, ponieważ Syria była najważniejszym partnerem tego kraju. W roku 2008 import owoców do Syrii wyniósł 9 024 ton, a eksport 96 158 ton. W przypadku warzyw, import 42 505 ton a eksport 3728³⁰.

Bliskość terytorialna jest główną przyczyną imigracji Syryjczyków do państwa Cedrów. Inną, ale również istotną przyczyną uchodźstwa w tym kierunku mogą być kwestie finansowe. Jeśli syryjskie przeciętne wynagrodzenie wynosi 278 dolarów miesięcznie, to w Libanie osiąga ono około 450 dolarów miesięcznie. Również pensja kobiet jest kilkukrotnie wyższa-w Syrii przeciętnie kobieta zarabia 165 dolarów miesięcznie, a w Libanie 616 dolarów miesięcznie³¹. Kryzys uchodźczy najbardziej uderza w dzieci. Szacuje się, iż w Libanie przebywa około 800 000 dzieci syryjskich³². Brak możliwości edukacji, opieki medycznej oraz duży procent ubóstwa wśród uchodźców nie napawa optymizmem na stabilne życie dla tych ludzi. Liczba niezarejestrowanych uchodźców zawiązana jest z kwestią finansową. Każda osoba wjeżdżająca do Libanu musi posiadać wizę, wydawaną na pół roku. Przez pierwszy rok jest ona wydawana za darmo jednak po tym okresie należy za nią zapłacić 200 dolarów. Ludzi, którzy stracili wszystko we własnym państwie, nie posiadający pracy z bardzo licznymi, tradycyjnymi rodzinami, nie są w stanie opłacić wizy każdemu członkowi rodziny. Pomoc medyczna to również problem, który jest niezwykle trudno rozwiązać. W Libanie usługi te są płatne, dlatego nie wszyscy przybysze mogą sobie na nie pozwolić. Rozwiązaniem systemowym jakie zastosowano, jest mobilna klinika. Lekarz wraz z pielęgniarką jeżdżą do obozów udzielając pomocy potrzebującym. Lekarstwa i porada jest wówczas bezpłatna. Przypadki, którym nie można pomóc „mobilnie” są odsyłane do szpitali. Osoba, która jest zarejestrowana jako uchodźca płaci za pomoc 75% ceny, a kolejne 25% dopłaca Caritas, ale tylko w przypadku zabiegów wycenionych do 1000 dolarów.

Napływ Syryjczyków powoduje również konflikty z miejscową ludnością. Imigranci są częściej zatrudniani niż Libańczycy. Wiąże się to z tym, iż płaci się im mniej. Syryjczycy pracują za 10-20 dolarów dziennie. Oczywiście tak niskie zarobki nie rozwiązują ich problemów. Koszt jednego miesiąca pobytu, kosztuje rodzinę czteroosobową minimalnie 1000 dolarów. Tak wysoka cena utrzymania, jest przyczyną do tworzenia przez imigrantów nielegalnych obozowisk. Szacuje się, że około 15% ludności przybyłej żyje w takich obozach, a w Libanie funkcjonuje około 1900 nieformalnych miejsc tego typu. Poziom ubóstwa z jakim boryka się ludność Libanu jest ogromna. W przybliżeniu ponad 50% przybyłych Syryjczyków żyje poniżej 2,4 dolara dziennie. Adekwatnie w Libanie ta liczba wynosi około 10%. Brak środków do życia tworzy nowe problemy dla władz, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa obywateli.

³⁰ *Exports and Imports of Fruits by Country in 2008*, <http://www.cas.gov.lb/index.php/thematic-maps-en#trade-maps> [dostęp z dnia 29. 11. 2016].

³¹ The Lebanese Center for Policy Studies, *The Repercussions of the Syrian Refugee Crisis on Lebanon: The Challenges of Providing Services and Creating Jobs*, January 2016, Roundtable report series, s. 13.

³² M. Kokot, *Ile wytrzyma Liban w morzu uchodźców?*, <http://wyborcza.pl/1,75399,20260849,liban-na-skraju-wojny-domowej-zalew-uchodzcow-pograza-kraj.html> [dostęp z dnia 19. 11. 2016].

ZAKOŃCZENIE

Liban jest niewątpliwie mocno powiązany z sąsiadującą Syrią. Wydarzenia na zasadzie naczyń połączonych mają silny wpływ na jego sytuację wewnętrzną. Demonstracje w okresie nazwanym arabską wiosną, spowodowały ogromne reperkusje w państwach ościennych. W niektórych krajach protesty odbyły się względnie spokojnie i doszło do porozumienia pomiędzy obywatelami a władzą, natomiast w innych doprowadziły do katastrofalnej sytuacji wewnętrznej i interwencji państw obcych. Przykładem takiego państwa jest Syria. Walka obywateli o swoje prawa zagwarantowane w konstytucji przerodziła się w wojnę domową oraz stała się dogodnym miejscem dla działania organizacji terrorystycznych jak samozwańcze Państwo Islamskie. W konsekwencji największym przegranym jest bezbronna ludność cywilna. Realne obawy o życie i zdrowie spowodowały masową migrację. Większość z mieszkańców Syrii liczy na w miarę szybkie zakończenie konfliktu i możliwość powrotu do domów, czyniąc miejscem tymczasowej migracji państwa ościennie, a w tym Liban. Nagły napływ tak dużej liczby ludności spowodował zachwianie w proporcjach poszczególnych grup religijnych, która jest gwarancją sprawnego funkcjonowania państwa wieloreligijnego. Dodatkowo konflikt w państwie sąsiednim spowodował w Libanu kryzys humanitarny, straty ekonomiczne, gospodarcze oraz mocny spadek dochodów z turystyki. W obecnej sytuacji trudno jednoznacznie określić przyszłość Libanu. Jego położenie geograficzne powoduje, że to państwo to, tak zwana beczka prochu gotowa do wybuchu w każdej chwili. Istnieją dwie możliwości. Pierwsza bardzo optymistyczna sugeruje, że Liban wytrzyma napływ uchodźców i ustabilizuje swoją sytuację wewnętrzną. Ten scenariusz można by przyjąć wyłącznie wtedy, gdy konflikt w Syrii skończy się w jak najkrótszym czasie a, ekspansja samozwańczego Państwa Islamskiego zostanie zahamowana, a organizacje międzynarodowe pomogą władzom w Bejrucie w naprawieniu sytuacji. Drugi scenariusz pesymistycznie łączy się z obecną sytuacją w Syrii a mianowicie, że Liban podzieli jej los. W tym przypadku przyszłość tego państwa jest niejasna. Z chwilą wybuchu wewnętrznego konfliktu, przy niestabilnej sytuacji w Syrii, Liban może zostać podzielony na obszary zamieszkałe przez poszczególne grupy wyznaniowe.

Aktualnie sytuacja w regionie jest niestabilna i nieprzewidywalna. Czy w tych wzajemnych powiązaniach przez granicę państwową Liban ma szansę odzyskać samodzielność, trudno oszacować. Bardziej prawdopodobnym staje się uwikłanie tego kraju w konflikt. Negatywne skutki wojny w Syrii odczuwa cały świat, a Liban, najbliższy sąsiad kultywujący te same wartości religijne i kulturowe coraz bardziej odczuwa skutki anarchii w Syrii i coraz trudniej mu panować nad sytuacją, która nie wpływa korzystnie na pokój i stabilność państwa. Co się stanie z Libanem pokaże najbliższa przyszłość, ale bez wątpienia będzie to miało związek z Syrią.

BIBLIOGRAFIA

1. Czajkowska K., Diawol-Sitko A., *Systemy polityczne wybranych państw Bliskiego Wschodu*, Warszawa 2012.
2. Dzisiów-Szuszczkiewicz A., „Arabska wiosna”-przyczyny, przebieg i prognozy, „Biuletyn BBN” nr II-2011.
3. Hourani A., *Syria and Lebanon. A Political Essay*, London-New York-Toronto 1946.
4. Longrigg S., *Syria and Lebanon under French Mandate*, London-New York-Toronto 1958.
5. Madeyska D., *Historia współczesna świata arabskiego*, Warszawa 2008.

6. Meier D., *The Effects of Arab Spring and Syrian Uprising on Lebanon*, Centre for Lebanese Studies Visiting Fellow- St. Anthony's College University of Oxford, 2013.
7. Pietrzak J., *Dyplomacja polska wobec sprawy niepodległości Syrii i Libanu w latach II wojny światowej*, „Dzieje Najnowsze”, Rocznik XXXVI-2004.
8. Rakha Y., *Beirut jest gdzieś tam*, Słupsk 2012, s. 99.
9. Treaty for Brotherhood, Cooperation and Coordination between the Syrian Arab Republic and the Republic of Lebanon, 22 maja 1991 r.
10. The Lebanese Center for Policy Studies, *The Repercussions of the Syrian Refugee Crisis on Lebanon: The Challenges of Providing Services and Creating Jobs*, January 2016, Roundtable report series.

Akty prawne

11. Pakt Ligi Narodów z dnia 28 czerwca 1919 r., (Dz. U. z 1920 r. nr 35 poz. 200).

Źródła internetowe

12. Central Intelligence Agency, The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html> [dostęp z dnia 27. 11. 2016].
13. *10 Interesting facts about Lebanon*, <http://beingarab.com/10-interesting-facts-about-lebanon/> [dostęp z dnia 27. 11. 2016].
14. <https://chronicle.fanack.com/lebanon/population/> [dostęp z dnia 27. 11. 2016].
15. *Wśród uchodźców syryjskich w Libanie* <http://www.caritas.pl/wsrod-uchodzcow-syryjskich-w-libanie/> [dostęp z dnia 29. 11. 2016].
16. *Exports and Imports of Fruits by Country in 2008*, <http://www.cas.gov.lb/index.php/thematic-maps-en#trade-maps> [dostęp z dnia 29. 11. 2016].
17. M. Kokot, *Ile wytrzyma Liban w morzu uchodźców?*, <http://wyborcza.pl/1,75399,20260849,liban-na-skraju-wojny-domowej-zalew-uchodzcow-pograza-kraj.html> [dostęp z dnia 19. 11. 2016].
18. *From Antiquity to French Mandate*, <https://chronicle.fanack.com/lebanon/history-past-to-present/from-phoenicians-to-french-mandate/#Ottoman> [dostęp z dnia 23. 11. 2016].

THE SITUATION IN LEBANON AND THE ARMED CONFLICT IN SYRIA

Abstract: *The situation in Lebanon is strongly correlated with geographical location that also makes the country dependant on its neighbours – Syria and Israel. The article describes the relations between the government in Beirut and Damascus. Nowadays, the historical interdependence among countries mentioned above has the reflection with strong links between these states. The article also presents circumstances related to Arab Spring and its impact on civil war triggers in Syria.*

Keywords: *Lebanon, Syria, civil war, Arab Spring*